

Dat klinkt voor een lezer; die zoo gaarne iets meer van Kierkegaard weten wil, niet bepaald aanklekkend.

Hij bereidt er zich op voor, dat Dr Jonker zal doen als die sproker, die zou handelen over „den donkeren achtergrond van het zijnde“ en het zijn gehoor zoo donker maakte, dat het grootste deel in Morpheus' rimen lag.

Maar ik kan u verzekeren, dat het met dit geschrift meevalt.

Men krijgt hier toch wel Kierkegaard in trilbeeld.

Een diepen indruk van den wijsgeer geeft de brochure u niet. Maar zeer stellig een interessanten indruk. En zij sterkt u zeer in het vermoeden, dat zij in hem met een buitengewoon man te doen hebt. Ook wordt het er u wel eenigszins duidelijk uit, waarom Kierkegaard zoveel aantrekking heeft voor menig een in onze dagen.

Jonker zegt van onzen tijd — en ik vind dat erg overdreven en eenzijdig — dat hij in het objectieve „stikt“.

Wie erover denken als hij, vinden in Kierkegaard een linner profeten.

Want de grondslag van Kierkegaard's levensbeschouwing — van een wereldbeschouwing kan men bij hem schier niet spreken — is subjectivistisch en individualistisch.

„De subjectiviteit is de waarheid“, is Kierkegaard's geliefd thema.

De „Enkele“, dat is zijn held.

Valt het niet mee Kierkegaard's denkbeelden te systematiseren, van Dr Jonker moogt ge dit in het geheel niet verwachten.

Daarvoor is hij te veel Kierkegaardiaan.

Soms ook verdiediger „door dik en door dun“.

Jonker erkent, dat Kierkegaard eenzijdig is. Maar hij neemt dat in bescherming. „Hij moet en wil het zijn“, zoo schrijft hij.

Bladzijden, die Kierkegaard beter ongeschreven had kunnen laten, vergelijkt Jonker met een preek tegen de lichtzinnigheid, wel te verstaan een preek van dien aard, dat ook de lichtzinnigen er met graagte naar luisteren, om straks met schrik te ontdekken, dat zij in listigheid gevangen zijn, gearresteerd met de hoeden van wanhoop en vertwijfeling.

Eigenaardig dient ook genoemd de verklaring, welke Jonker hier debiteert aangaande Kierkegaard's houding tegenover het Christendom. Jonker ziet in Kierkegaard een vromen bedrieger en dan niet in afschouwelijk, maar in aantrekkelijk zin. „Zoo overwint Kierkegaard het wuften Christendom niet door de verbluffende verzekering, dat hij en hij alleen het ware Christendom in pacht heeft. Hij zegt geenszins: ik ben een Christen en gij zijt geen Christen.“ Integendeel, hij zegt: „gij zijt een Christen en ik ben het niet“.

Of daarmee Kierkegaard's bewering, dat er in onze dagen van het Christendom niets is overgebleven voldoende is verklaard?

Ik waag het te betwijfelen.

Of liever, ik ontken het ten stelligste.

Natuurlijk is deze brochure onderhoudend geschreven. Daarvoor is zij uit de pen van Jonker gevloeid.

Het paradoxale is mede een trek, die Jonker met Kierkegaard gemeen heeft. Alleen heeft het bij Jonker niet dat bizarre.

Ieder, die van Kierkegaard kennis wil nemen, zal goed doen ook Jonker te raadplegen.

Slechts houde men er rekening mee, dat hij tegenover Kierkegaard vrij critiekloos staat.

HEPP.

„De Macedoniër“, Zendingstijdschrift.

Over het Januari-nummer spraken wij reeds; nu wachten Februari, Maart en April op een aankondiging, die tegelijk een aanbeveling kan zijn. De artikelen van De Bakker over „De voorl. klassievergadering te Soerabaja“, „Contact met andere Zendingen“, en „De Zending op de Synode“, zijn zeer belangrijk; uit het eerste artikel haalden wij eenige weken geleden iets aan; wij hopen ook bij gelegenheid nog de aandacht te vestigen op hetgeen De Bakker in het laatstgenoemde artikel schrijft over „De finantiën der zending“.

De Pol behandelt in deze drie afleveringen de Religie op Midden-Java; onze jongelingsverenigingen kunnen met deze artikelen hun winst doen, hoewel zij o. i. wel hetwel te breed zijn; ook zouden wij De Pol in overweging willen geven eenige literatuur op te geven.

De H. Dijkstra gaat voort met zijn Herinneringen aan de Soemba-zending; uit den aard der zaak zijn het voor de getrouwe lezers van „Het Zendingblad“, en hen, die eenigszins meeleven, bekende dingen, maar De Dijkstra verstaat de kunst een duidelijk en aantrekkelijk overzicht te geven, en met name op de hoofdzaken het volle licht te laten vallen.

De rubriek Uit mijn Camera ontbreekt natuurlijk niet. Wij misten ook in deze afleveringen weer een bijdrage van den redacteur De D. K. Wielenga. Zou hij niet over Soemba kunnen schrijven op eenzelfde wijze als De Pol nu over Midden-Java doet? Niemand is er meer toe aangewezen dan hij.

En is het aantal lezers belangrijk toegenomen? Kerkenraden en verenigingen met name behooren zich te abonneren en ons eenig zendingstijdschrift ook op deze wijze te steunen; en wanneer de prijs van f4 per jaar voor één gezin te hoog is, dan kan men toch met z'n tweeën of drieën erop intekenen! Uitgever is Edzo Venema, Groningen.

A. J. P.

J. D. WIELENGA.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN.

Hooggeacht Redactie!

Met bijzondere ingenomenheid heb ik de verschijning van „De Reformatie“ begroet. Voor een ieder, die meeleft het leven onzer dagen, en die ziet en hoort wat daar omgaat in de harten en herten onzer jongeren, is het een groote blijdschap, dat hun leiding en bestiering wordt geboden. Maar, ofschoon een zeer nauwkeurige analyse is gegeven van het doel, van

de beweging der jongeren, waarvoor we niet anders dan zeer dankbaar kunnen zijn, moet me toch in groote bescheidenheid een opmerking van het hart en zou ik uit ondervinding durven zeggen: Het blad is niet volledig. Onze jongeren missen iets.

De tijd, waarin we leven is religieus. Er is een dorsten naar God, naar mystiek, er is een ledig in het hart, het hart heeft warmte, heeft opwekking noodig. Vandaar dat zoovele secten en stroomingen worden aangevoerd en bloeien. Denk bijv. aan de N. C. S. V. Ik heb op de Synode er hartelijk voorgesteld om onze studenten het lidmaatschap te ontzorgen, maar moet hun klacht niet veelzins worden toegestemd, dat ze in de N. C. S. V. een warmte des gemoeds aantreffen, die sporadisch gevonden wordt bij onze Gereformeerden.

En nu zou ik de Redactie gaarne in overweging willen geven om een rubriek te openen, waarin als 't ware een vader sprak, met zijn groote jongens en meisjes om zich heen, en zeer intiem, vrij van alle woordkunst, eenvoudig en bevattelijk, van hart tot hart met ze sprak over de dingen der eeuwigheid, welk een groot genot en voorrecht het is den Heere te dienen, welk een blijdschap des harten het doet smaken en welke gevaren zich op dien weg voordoen. Ik stel me voor, dat daaruit een werk zou kunnen ontstaan over het zieleleven, ongeveer zoo, als onze oude schrijvers dat vroeger konden, maar dan nu naar de behoeften van onzen tijd. Wanneer op deze wijze geschreven wordt en de lezers in dezen Redacteur hun vertrouwde zien, zal spoedig contact ontstaan en een uitgebreide correspondentie er het gevolg van wezen, die dan in een 2e, een correspondentie-rubriek beantwoord zou kunnen worden.

U zoudt mij zeer verplichten, indien U bovenstaande onder de oogen Uwer lezers brengt, wellicht zijn er meerderen, die dezelfde behoefte gevoelen.

F. BULTHUIS.

Venlo, Hoogeweg 32, 4-4-'21.

Geachte Redactie,

Een enkel woord in verband met wat br. S. in no. 27 onder „Stemmen in onze Kerken“ schrijft. Hij vraagt, of ik niet vergeet „het begin van de schakels, ellende-verlossing-dankbaarheid, of anders gezegd, hoe komt men oprecht tot het belijden der zonden, hoe tot schuldbesef...“.

Dat hij die vraag doen kan, zal wel hieraan liggen, dat br. S. wat daarover in no. 19 van „De Reformatie“ geschreven was, niet heeft gelezen. Gevraagd was: hoe komt een bekommende, een door schuld verslagen tot rust? En daarop moest natuurlijk geantwoord: door zich vast te klemmen aan de belofte Gods, hijv. deze belofte: een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God! niet verachten. Zulk een belofte is de stem Gods tot den verslagenen van hart. Vindt men in die toezegging geen rust, dan is dat schuldig ongelooft. En wat zouden ze doen hebben om tot rust te komen, is niet anders dan te bidden, of God door Zijn Geest die macht des ongeloofs te overwerpen wil, opdat men leere stennen op de belofte Gods.

De vraag van br. S. hoe men tot schuldbesef enz. komt, is natuurlijk een andere zaak. Terrecht zegt hij zelf al, dat dit door den Heiligen Geest gewerkt moet worden; waarop hij dan echter volgen laat, dat zij die oprecht „zoeken“, en het gaarne willen kennen, dikwerf komen met de klacht: „Ik weet niet wat schuldbesef is“.

Aan br. S. zou ik willen vragen: zoeken de „jongeren“, die gij op 't oog hebt, wel oprecht. Voor eenigen tijd geleden had ik 'n student ten mijnt, die ook onder de „jongeren“ zich schaarde, en „oerlijk“ naar waarheid zocht. Op m'n vraag hoe hij dan zocht, was z'n antwoord, dat hij gevraagd de rubriek Kerknieuws uit de „Nieuwe Rott.“ bijhield, en met bijzondere belangstelling las en inlicht wat „van Gereformeerde zijde“ werd ten beste gegeven. Toen ik daarop dezen „oerlijk“ zoekende wat andere lectuur aanbood, meende hij van dat „vriendelijk“ aanbod geen gebruik te moeten maken.

Zie, indien het zoeken der „jongeren“ op wie br. S. doelt nu even „oprecht“ is als dat van bovengenoemden vriend, dan is het heel begrijpelijk, dat het nooit komt tot waarachtig schuldbesef. Is daarentegen die begeerte werkelijk oprecht, dan zal dat schuldbesef komen ook. De Schrift zegt: den oprechten gaat het licht op in de duisternis. En waar nu de Schrift de stem Gods tot ons is, daar zal dat woord aan elken oprechten zoeker in vervulling gaan. Die oprecht begeert schuldenaar voor God te worden, zal daarom de binnenkamer hebben te betreden; want het licht des Geestes moet in zijn ziel ontstoken. Hij is zondaar, en de zonde verontstelt hem niet. God is heilig, en de heiligheid Gods ontzet hem niet. Duisternis, droeve duisternis! Daar is echter één lichtpunt. Er woont oprechtheid in deze ziel. Daar is 'n oprecht begeeren schuldenaar te worden. Zie, indien dat begeeren nu werkelijk oprecht is, dan is die oprechtheid alreede door Gods Geest gewerkt. En dan zal diezelfde Geest dezen mensch ook uitdrijven tot het gebed. En God zal dat gebed hooren, zoo hooren, dat hij onder 't zoeklicht Gods komt te staan, waaronder staande de mensch schuldenaar voor God wordt. Trap en mate van dit gewekte schuldbesef hangt natuurlijk af van de zwakkere of sterkere belichting van Gods Geest, en is in zekeren zin bijzaak. Hoofdzak is en blijft, dat er schuldbesef is ontstaan. En waar schuldbesef is, daar is ook in mindere of meerdere mate verslagenheid van hart en armoede van geest. En daar heeft men op grond van Gods Woord — ook zonder dat men den troost ervan geniet — te gelooven, dat God een gebroken en verslagen hart niet zal verachten; en dat zalig zijn de armen van geest.

Doensburg.

J. B. Jansen.

Geachte Redactie,

Beleefd neem ik de vrijheid een bescheiden plaats in uw veelgelezen blad te vragen. Deze dagen werd ik bijzonder getroffen door een tractaat van de Geref. Vereen. voor drankbestrijding, waarin naar aanleiding van 1 Cor. 7:26 de geheelonthouding verdedigd wordt. Toen ik dat zoo las dacht ik, hoe is het toch mogelijk,

dat van Gereformeerde zijde het drankvraagstuk zoo weinig belangstelling ondervindt. Ik zag belangstelling, maar 't is nog veel erger, tegenwerking, verachtmaking, bespottend is het doel van hen, die in 't leger der drankbestrijders mede optrekken. 't Spijt me, dat ik 't zeggen moet, maar waar is het, dat belaaft zeer vele herders en leeraars in dat koor meelagen. Daar zijn uitzonderingen, Gode zij dank, en vurige kampvechters in den strijd tegen de drankellende tellen men ook onder onze predikanten en gelukkig zie ik ze ook in de lijst der medewerkers van „De Reformatie“.

Toch spijt het me, dat ik bovengenoemd vraagstuk niet zie opgenomen in de onderwerpen welke in studie zullen worden genomen. Dat is m.i. een leemte die moet worden aangevuld. Ik hoor er al zeggen: „is dat nu een vraagstuk? Behoef men zich daarover nu zoo druk te maken?“

Mag ik even wijlen Dr A. Kuyper laten spreken: „Het alcoholisme, aldus Dr K. vermoordt de volkeren, ontredert de nationale levenskracht“. Op een andere plaats zegt Dr K., dat het alcoholisme meer slachtoffers eischt dan oorlog en pestilentie.

Nu lees ik in no. 1 van „De Reformatie“: „De Kerk, het Christendom, is echter ook geroepen tot een op nieuw zich oriënteren tegenover de vraagstukken, die deze eeuw haar voorlegt.“ enz. Op een andere plaats lees ik in 't zelfde nummer: „Zelfs waar de buiten-christelijke wetenschap, de ongeloofvige tegenpartij, de moderne staat of ook het pure maatschappelijke leven, ons voor de vraagstukken stelt — daar mogen wij niet volstaan met het afwijzend gebaar, — daar is ook roeping tot doordenken en bezinning“. Bij dit alles dacht ik aan 't drankvraagstuk.

Van niet-gereformeerde zijde, ja van modernen kant ontwikkelt men op dit terrein oneindig veel meer actie dan bij ons. Is reformatie in dien zin in onze kringen niet dringende eisch?

„Om den onzaggijken nood van ons geslacht, zeg ik, dat 't den mensch goed is, geen alcohol te gebruiken, anders dan als geneesmiddel op medisch voorschrift“, schrijft onder meer het bedoelde tractaat. Maar laat me ophouden. 't Doel van dit schrijven is enkel om onder Gods zegen mede te werken, dat er ook een rubriek „Het Drankvraagstuk“ komt in „De Reformatie“. Zeer zeker zullen onze voormannen in dezen hunne medewerking daaraan verleen. Wanneer dit vraagstuk met het zoeklicht van Gods Woord wordt belicht, zullen we huiveren bij 't gezicht der ellende, zullen we wroeging gevoelen, dat we niet eerder ons onder de drankbestrijders schaarden, maar we zullen ook met geestdrift mede optrekken in de gelederen van hen, die enkel en alleen om de eere Gods en uit liefde tot den naaste den drankduivel bestrijden.

Mijn hartelijken dank, geachte Redactie, voor de verleende gastvrijheid en verblijft hoogachtend,

Uw abonnee,

OPMERKER.

[In den strijd tegen het alcoholisme hoopt „De Reformatie“ niet achter te blijven. Een aparte rubriek daarvoor in te ruimen gaat niet. Daarvoor heeft men reeds afzonderlijke organen.]

CORRESPONDENTIE.

S. Z. te H. Vriendelijk dank voor Uw interessante mededeeling. Wellicht komt ze nog eens te pas.

T. L. R. te 's-Gr. Wat de recensie van Dr G.'s brochure aangaat, zou het voorzeker geen aanbeveling verdienen, die ook nog door een anderen redacteur te laten geschieden. Uw bezwaren komen echter onder de oogen van Dr W. Men vergeet niet, dat in ons blad ieder slechts verantwoordelijk is voor wat hij persoonlijk schrijft.

H. E. te A. Aan Gereformeerden, die over het door Uw bedoelde vraagstuk anders denken, wordt evengoed het woord gegeven, zoo hun schrijven zakelijk is.

G. C. van K. te A. Tegen opname van Uw stuk bestaat geen bezwaar, mits gij het tot op de helft wilt inkorten. Zooveel ruimte als U vraagt, kunnen wij niet missen.

M. te U. Onze medewerker, die dit deel van de Vragenbus voor zijn rekening heeft, belooft nog kortelings spoed te zullen zetten achter de beantwoording. Wil dus nog even geduld oefenen.

J. W. P. te A., abonnee te R. (die thans zijn naam bekend maakte), T. L. R. te 's-Gr., H. F. te A. Uw bezwaren, die alle op dezelfde artikelen betrekking hebben, zullen op de e.k. redactievergadering besproken worden.

G. B. te Z. De drukkerij heeft blijkbaar een uitnemend corrector. Maar in citaten van een vreemde taal komen, daar hebt U gelijk in, nog al eens fouten voor. Men kan natuurlijk van een corrector niet eischen, dat hij behalve moderne ook doode talen machtig is. Het zal het best zijn, dat de schrijvers de vreemde aanhalingen extra duidelijk schrijven. Daartoe worden zij bij deze opgewekt.

REDACTIE.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweental te:

Harleuburg, G. Verry te Hellevoetsluis en J. D. Speelman te Sellinger.

Beroepen te:

Broek onder Akkerwoude, G. H. Dijkstra te Looessens; Drachtster-Compagnie, H. R. Pol te Schraard; Driebergen, W. Breukelaar te Zaandam; Filhaar, Dr D. K. Wielenga Jr. cand. te Rotterdam; Hollandscheveld, A. J. de Boer te Garrelswest; Paeons ca., A. J. Fanoy te Oosterzee; Ridderkerk, G. Verry te Hellevoetsluis; Schipluiden, Dr D. K. Wielenga Gz., cand. te Rotterdam; 't Zand, H. Lanning te Nieuw-Weerdinge; Zuidwolde, H. R. Pol, cand. te Schraard.

Aangenomen naar:

Koudekerke a. A. Rijn, H. Haspers te Roden; Scharendijke, G. Laarman, cand. te Den Haag.